

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA

Broj: 71 0 P 070274 22 Rev 2

Dana, 26.10.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.P. iz Nj., kojega zastupa S.T., advokat iz B., protiv tuženih U.b. a.d. B., koju zastupa J.Č., advokat iz B. i Bosne i Hercegovine, koju zastupa Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, radi duga, vrijednost spora 3.008.971,90 KM, odlučujući o revizijama stranaka izjavljenim protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 070274 21 Gž 3 od 21.03.2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 26.10.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizije se odbijaju.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na revizije tuženih u iznosu od 2.925,00 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 070274 21 P 4 od 09.12.2020. godine djelimično je usvojen tužbeni zahtjev tužitelja i obavezane su tužene U.b. a.d. B. (u daljem tekstu: prvotužena) i Bosna i Hercegovina (u daljem tekstu: drugotužena) da tužitelju na ime stare devizne štednje solidarno isplate iznos od 523.251,81KM (slovima; petstotina dvadeset tri hiljade dvijestotine pedeset jednu 81/100 KM), sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.10.2006. godine do isplate.

Odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužitelj tražio da sud obaveže prvotuženu i drugotuženu da mu po osnovu stare devizne štednje isplate iznos 2.485.720,09 KM (razlika između dosuđenog i traženog iznosa), sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.10.2006. godine do isplate.

Obavezane su prvotužena i drugotužena da tužitelju solidarno naknade troškove parničnog postupka u iznosu 8.726,47 KM (slovima: osamhiljada sedamstotina dvadesetšest 47/100 KM), a odbijen zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa do traženih 48.062,50 KM.

Obavezan je tužitelj da naknadi troškove parničnog postupka i to prvotuženoj iznos od 30.850,91 KM (slovima: tridesethiljada osamstotina pedeset 91/100 KM), a drugotuženoj iznos od 6.006,40 KM (slovima: šest hiljada šest 40/100 KM), a odbijeni zahtjevi prvotužene za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa do traženih 57.610,80 KM i drugotužene za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa do traženih 8.000,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 070274 21 Gž 3 od 21.03.2022. godine žalbe stranaka su odbijene i potvrđena prvostepena presuda. Odbijeni su zahtjevi za naknadu troškova sastava žalbe tužitelja u iznosu od 4.387,50 KM, prvotužene u iznosu od 4.387,50 KM i drugotužene u iznosu od 2.000,00 KM. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova odgovora na žalbe tuženih u iznosu od po 4.387,50 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu u odbijajućem dijelu zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda u tom dijelu preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi blagovremeno izjavljenim revizijama pobijaju dosuđujući dio drugostepene presude zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda u tom dijelu preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na revizije tuženih tužitelj predlaže da se revizije odbiju kao neosnovane.

Revizije nisu osnovane.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da se obavežu tužene da mu na ime stare devizne štednje solidarno isplate iznos od 202.670,00 KM po osnovu deponovanih štednih uloga, te iznos od 2.806.301,90 KM po osnovu ugovorenih kamata na štedne uloge tužitelja koje su obračunate do 30.06.2006. godine, odnosno ukupno iznos od 3.008.971,90 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od podnošenja tužbe 30.10.2006. godine do isplate.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je tužitelj kod pravnog prednika prvotužene P.b.S O.b. B.B., filijala G. oročio deviznu štednju po ugovorima i to: tri ugovora o oročenju deviznog štednog uloga od 25.07.1981. godine na iznose od 34.000,00 DM, 3.770,00 DM i 7.000,00 DM, ugovorom o oročenju deviznog štednog uloga od 31.08.1983. godine iznos od 92.900,00 KM, ugovorom o oročenju deviznog štednog uloga od 20.08.1984. godine iznos od 29.000,00 KM, ugovorom o oročenju deviznog štednog uloga od 29.04.1985. godine iznos od 36.000,00 DM, te da je prema navedenim ugovorima zaključenim u periodu od 25.07.1981. do 29.04.1985. godine oročen ukupan iznos od 202.670,00 DM, što je isti iznos u protivvrijednosti KM; da iz dopisa B.b. a.d. B. od 13.06.2001. godine, upućenog tužitelju, proizlazi da je pravni prednik prvotužene obavijestio tužitelja o promjenama koje su nastale u toku rata na prostorima Jugoslavije i da je garant za štednju bila država SFRJ, a raspadom iste zakonskom uredbom je određeno da se svi ulozi do 01.01.1992. godine smatraju starom deviznom štednjom, tako da su sa tim datumom i blokirani, da je od 01.01.1992. godine do 30.06.1998. godine obračunata kamata, tako da na računu tužitelja ukupno stanje glavnog duga i pripisane kamate na dan 30.06.1998. godine iznosi 523.251,81 DM; da su na nalaz i mišljenje vještaka finansijske struke D.O. od 04.08.2016. godine stranke prigovarale, te je predloženo dopunsko vještačenje po istom vještaku koja je podneskom od 20.05.2019. godine obavijestila sud da nije dobila dokumentaciju za vještačenje od prvotužene i da nije mogla izvršiti dopunu svog nalaza i mišljenja, da je nakon toga određeno vještačenje po vještaku finansijske struke R.B. iz čijeg nalaza i mišljenja proizlazi da se na osnovu dokumentacije u spisu ne može izjasniti u

pogledu visine potraživanja tužitelja po osnovu stare devizne štednje, a ni u pogledu obračuna kamate u odnosu na sve ugovore tužitelja o oročenim deviznim štednim ulozima.

Polazeći od naprijed navedenih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je zaključio da su neosnovani prigovori tuženih o nedostatku njihove pasivne legitimacije, nadležnosti suda i prigovor zastarjelosti potraživanja, da tužene nisu dokazale da je tužitelju isplaćen iznos od 523.251,81 KM, koji je pravni prednik prvotužene u dopisu od 13.06.2001. godine naveo kao visinu iznosa stare devizne štednje tužitelja, pa je pozivom na odredbe člana 124. i 132. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO), odredbe članova 1. stav 1., 2., 4., 6., 7. stav 1. pod b), 20. i 27. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj: 28/05, 76/06, 72/07, 97/11 i 100/13, u daljem tekstu: ZIO), odredbe članova 1., 3., 4. i 6. Zakona o uslovima i načinu izmirenja obaveza po osnovu računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 5/08, u daljem tekstu: ZIO RS) i odredbe članova 1., 3., 5., 6. 10. 18. i 12. Uredbe o postupku verifikovanja potraživanja i gotovinskih isplata po osnovu računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 102/06, 124/06, 17/07, 62/07, 105/07, 108/08, 20/09, 21/10, 93/11 i 110/12 u daljem tekstu: Uredba), odlučio kao u izreci prvostepene presude.

Odlučujući o žalbama stranaka, izjavljenim protiv prvostepene odluke, drugostepeni sud je našao da su pravilna činjenična utvrđenja i pravni zaključak prvostepenog suda, pa je žalbe odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena presuda je pravilna i zakonita.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnoj pravnoj stvari, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da je tužitelj kod pravnog prednika prvotužene P.b.S. O.b.B.B., filijala G. u periodu od 25.07.1981. do 29.04.1985. godine oročio ukupan iznos od 202.670,00 DM, što je isti iznos u protivvrijednosti KM i da je pravni prednik prvotužene B.b. a.d. B. dopisom od 13.06.2001. godine obavijestila tužitelja da se svi ulozi kod banke do 01.01.1992. godine smatraju starom deviznom štednjom, tako da su sa tim datumom i blokirani, da je od 01.01.1992. godine do 30.06.1998. godine obračunata kamata, tako da na računu tužitelja ukupno stanje glavnog duga i pripisane kamate na dan 30.06.1998. godine iznosi 523.251,81 DM.

Prvotužena i u reviziji ponavlja da je osnovan prigovor nedostatka njene pasivne legitimacije u ovom sporu, pozivom na odredbe ZIO i Zakona o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 24/98 do 70/01, u daljem tekstu: ZPB).

Tačno je da su postupak, način i rokovi izmirenja obaveza po osnovu „stare devizne štednje“ regulisani ZIO, tako da se pod starom deviznom štednjom, u smislu odredbe člana 2. stav 1. ovog zakona, podrazumijevaju devizna sredstva kod banaka na teritoriji Bosne i Hercegovine, sa stanjem na dan 31.12.1991. godine, uključujući kamatu obračunatu do tog datuma, a umanjena za direktne isplate banke nakon tog datuma. Identične odredbe su

sadržane i u članu 1. i 3. ZIO RS. Za izmirenje obaveza po osnovu računa stare devizne štednje odgovorna je Bosna i Hercegovina, a sredstva obezbjeđuju Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska (entiteti) i Brčko Distrikt, u smislu odredbe člana 1. stav 2. ZIO.

Navedene odredbe ZIO, suprotno navodima u reviziji prvotužene, ne uzrokuju gašenje prava tužitelja da od nje kao banke zahtjeva ispunjenje obaveze zasnovane na ugovoru o novčanom depozitu, iz člana 1035. stav 2. ZOO, u vezi sa članom 1043. do 1046. istog zakona, koji je tužitelj zaključio sa bankom, odnosno njenim pravnim prednicima. Ove zakonske odredbe imaju se razumjeti samo kao uspostava novog, vanugovornog-ex lege odnosa između imaoca stare devizne štednje i Bosne i Hercegovine, odnosno njenih entiteta, koji u smislu tog zakona odgovaraju deviznim štedišama za vraćanje deponovanih novčanih sredstava.

Naime, banka kao primalac tih deponovanih sredstava se uopšte ne spominje u ZIO, pa prvotužena i dalje ostaje u obavezi prema tužitelju, jer se ne radi o odnosu kakav se uspostavlja ugovorom po kojem bi Bosna i Hercegovina (ili njeni entiteti i Brčko Distrikt), preuzela predmetne obaveze tužene uz saglasnost tužitelja (član 446. do 450. ZOO).

Uslovi i postupak prodaje i prenosa državnog kapitala u bankama u svojini domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica (privatizacija banaka) regulisani su odredbama ZPB. Prema odredbi člana 11. stav 1. toga zakona postupak privatizacije provodi Ministarstvo koje za svoj rad odgovara Vladi Republike Srpske, a akti i jednog i drugog (Ministarstva i Vlade) doneseni u postupku privatizacije, u smislu odredbe člana 21. istog zakona, su konačni i protiv njih se može pokrenuti upravni spor. Stoga se u parničnom postupku ne mogu preispitivati odluke donesene u postupku privatizacije i analizirati šta je u tom postupku privatizovano-koja pojedinačna potraživanja i koje obaveze, jer je to bilo predmetom raspravljanja i utvrđenja u upravnom postupku pri izradi početnog bilansa stanja sa podbilansima (pasivnim, neutralnim i aktivnim) koji je, po prirodi stvari bio od uticaja na cijenu po kojoj je pravni prednik prvotužene privatizovan.

ZPB određuju se uslovi i postupak izrade početnog bilansa stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama u skladu sa članom 1. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u bankama („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 24/98, u daljem tekstu: ZPDKB). U početnom bilansu stanja utvrđuje se vrijednost državnog kapitala banke (član 2. stav 1.). Iz odredbi člana 6. stav 1. tačka 3. ZPB i člana 8. istog zakona proizlazi da je svrha pomenutog zakona u tome, da stvori uslove za utvrđivanje vrijednosti državnog kapitala u bankama, odnosno za izradu početnog bilansa stanja u bankama u postupku privatizacije državnog kapitala, a ne u oslobađanju banaka od obaveze na isplatu štednih uloga. ZPB uređuju se odnosi između banaka i države (Entiteta), koji su bez uticaja na obligacioni odnos po osnovu devizne štednje između parničnih stranaka u ovom sporu, slijedom čega pozivanje prvotužene na odredbe ZPB i ZPDKB, nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Privatizacija pravnog prednika prvotužene, naime, ne proizvodi takve pravne učinke koji bi za posljedicu imali gašenje njene obaveze da tužitelju isplati iznos deponovan kod njegovog pravnog prednika prije privatizacije. Razlog je što u postupku privatizacije dolazi jedino do promjene titulara prava svojine nad osnovnim kapitalom banke. U tom postupku došlo je samo do promjene vlasničke strukture kapitala kod prvotužene, kako se to i navodi u

njenoj reviziji, a što ne može da ima bilo kakav uticaj na njenu pravnu osobnost i identitet, pa i dalje egzistira sa svim pravima i obavezama koje su do tada postojale.

Stoga, slijedom odredbe člana 17. stav 1. i člana 262. stav 1. ZOO, ostaje obaveza prvotužene da izvrši svoje obaveze prema tužitelju zasnovane na ugovorima o novčanom depozitu i odredbi člana 1035. stav 2. ZOO, u vezi sa članom 1043. do 1046. istog zakona, zbog čega su nižestepeni sudovi pravilno sudili kada su u odnosu na nju usvojili tužbeni zahtjev.

Imajući u vidu naprijed navedeno neutemeljeni su revizioni prigovori prvotužene da je prilikom njenog donošenja pogrešno primijenjeno materijalno pravo iz relevantnih odredbi ZIO, ZIO RS i ZPDKB, o čemu je i drugostepeni sud dao valjane razloge koje kao pravilne prihvata i ovaj sud, kao i tvrdnja da je za predmetnu obavezu odgovorna F. BiH, budući da tokom postupka nije ni bilo sporno da je tužitelj kod APIF RS evidentiran kao vlasnik stare devizne štednje za sredstva deponovana kod pravnog prednika prvotužene (to, uostalom, proizlazi i iz revizionih navoda ove tužene da su ta sredstva u postupku privatizacije prenesena na Ministarstvo RS).

Revizioni prigovori prvotužene da je drugostepena presuda u pobijanom dijelu zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 231. u vezi sa članom 8. ZPP su neosnovani, jer suprotno proizlazi iz njenog obrazloženja.

Neosnovani su i navodi revizije drugotužene u odnosu na istaknuti prigovor nedostatke pasivne legitimacije ove tužene, budući da je za ocjenu pasivne legitimacije ove tužene relevantna odredba člana 1. stav 2. ZIO u kojoj je propisano da je za obaveze po osnovu stare devizne štednje odgovorna Bosna i Hercegovina, a da sredstva obezbjeđuju entiteti i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, iz koje proizlazi da je po osnovu zakona, ova tužena pasivno legitimisana u ovoj parnici. Stoga je neosnovana tvrdnja ovog revidenta da nije pasivno legitimisana u ovom sporu samo iz razloga što po navedenoj zakonskoj odredbi sredstva za isplatu stare devizne štednje obezbjeđuju entiteti.

Neosnovan je i revizioni prigovor drugotužene da se u konkretnom slučaju radi o sporu koji ne spada u sudsku nadležnost iz razloga što iz odredbi ZIO i ZIO RS i Uredbe proizlazi, da ako je izvršena verifikacija potraživanja po osnovu računa stare devizne štednje da je isključena mogućnost da se nosilac toga prava obraća sudu sa zahtjevom da na drugačiji način odluči o njegovom potraživanju, ali da svaki potražilac koji nije verifikovao svoje potraživanje, kao što je ovdje slučaj, po tom osnovu ili čije je potraživanje sporno, može da podnese tužbu nadležnom sudu u odnosu na to potraživanje.

Neutemeljen je i revizioni prigovor tužitelja da je u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev materijalno pravo iz odredbi članova 124. i 132. ZOO pogrešno primijenjeno uz tvrdnju da je o visini njegovog tužbenog zahtjeva trebalo odlučiti na temelju nalaza vještaka S.S., iz razloga što prema stanju spisa tužitelj nije predložio izvođenje ovog dokaza (zapisnik sa pripremnog ročišta 25.01.2016. godine i zapisnik sa ročišta za glavnu raspravu 18.11.2019. godine). Prigovor da je sud na te okolnosti trebao odrediti vještačenje po nekom Institutu suprotan je odredbi člana 7. stav 1. i 123. stav 1. ZPP.

Iz naprijed navedenih razloga revizije stranaka se ukazuju neosnovanim zbog čega je riješeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Tužitelju nisu dosuđeni troškovi sastava odgovora na revizije budući da oni u konkretnom slučaju nisu bili potrebni za vođenje parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić